

# RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovoliijo naj se pošiljati „Národní Tiskarní“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

17. štev.

V Ljubljani, dne 4. septembra 1897.

VII. leto.

## Shod društva „Jednakopravnost“ v Idriji.

Shod, kateri je sklicalo društvo „Jednakopravnost“ v nedeljo, dné 22. avgusta, v Idriji, privabil je na stotine občinstva v pivarno „Pri zlatem orlu“, in je bilo posebno mnogoštevilno zastopano rudarstvo. Poglavitni namen temu shodu je bil, da se rudarstvo izreče o načrtu pravil za bratovsko skladnico v Idriji in stavi nasvete, katere bi imeli zaupniki rudarjev zastopati pri končnem uredovanju teh pravil. Deželni poslanec idrijski, g. dr. Majaron, pretresal je z odposlanci rudarjev že dan preje ta pravila.

Pred posvetovanjem pravil na shodu vršilo se je pa poročevanje poslancev dra. Ferjančiča in dra. Majarona o njunem delovanju v državnem, oziroma v deželnem zboru.

Ker je bil predsednik društva, idrijski župan g. Drag. Lapajne, po bolezní zadržan, otvoril je zborovanje društveni podpredsednik, g. Vidmar.

Le-ta je najpred dal besedo g. dr. Majaronu, kateri je na kratko poročal o svojem delovanju v deželnem zboru. Omenjal je, da je iz pozabnosti izkopal zakon o mirovnih sodiščih, kateri je v veljavi že dolgo vrsto

let, a se nikoder ne izvršuje. Kazal je na koristi, katere bi imelo prebivalstvo, če bi se taka sodišča po občinah ustnovila in bi poslovala. Prihranjenih bi bilo mnogo potov in stroškov za male pravdne stvari, ki bi se opravljale doma. Zato je nasvetoval, da se naroči deželnemu odboru, da izda poduk o teh sodiščih in priredi obrazce za poslovanje.

Dalje je pojasnjeval svoje nasvete in predloge za popolnjenje volilne pravice, kolikor je to mogoče po volilnem zakonu za državni zbor. Dotične predloge so pa obzesuspešili klerikalni poslanci, kateri so se osobito protivili tajni volitvi; le-ti so zapustili deželno zbornico, tako da ni bilo za spremembo volilnega reda potrebne kvalifikovane večine. Govoreč o idrijskih razmerah je omenjal, da se je dne 3. marca t. l. v prvič in obširno govorilo o idrijskih razmerah v deželnem zboru, in da se je po njegovem predlogu vzprejela resolucija, mereča na to, da se mezda delavcem izboljša in izboljšajo provizije, katere se plačujejo dosluženiim ali onemoglim rudarjem. V namen, da se odpravijo kričeče zdravstvene razmere v Idriji, izposloval je od deželnega zbora pri-

## LISTEK.

### Celjski grofje.

(Dalje.)

Uvodne besede temu cesarskemu pismu se glase nekako takole: „Plemič Friderik, baron iz „Seweneka“, je prišel k cesarju ter ga silno prosil, naj njega in njegove dediče in potomce iz posebne milosti poviša v grofovski stan in jim podeli naslov celjskih grofov.“ Ker so tedaj baron žovneški in njegovi predniki cesarju in državi s pridom služili, in da bodo tudi njegovi dediči in potomci za naprej tako zvesto služili, tedaj usliši cesar njegovo prošnjo in to tem rajši, ker njegova posest ta kemu povišanju pristojna. Potem je navedena mejna črta žovneških gospodarjev. Začenja se pri vasi „Seeluck“ (Geckluck), t. j. sedanji Koblek nad Vojnikom (na Štir-

skem), potem vodi do vasi Gaberk v daljavo štirih milj ob posestvu rogaških gospodarjev. Potem vodi do „Grublitz“ (sedanje Grobelno pri Žušemu) ter se dotika meje Podčetrtka, po krški škofiji in do vasi „Sabiach“ (Sabjak, sedaj Žablek, „Krotendorf“) pri slovenski Bistrici (na Štírskem) zopet v daljavo štirih milj, in vse to spada gospodom „Lengenbarga“ (Levca), čegar grofi naj oni bodo in se tudi med take štejejo. Konec tega pisma se peča s povišanjem stanu in opremljenjem grofovstva z vsemi pravicami, častmi, svoboščinami, lepimi običaji in z vsemi sodnimi stvarmi, kakor jih imajo ali bi jih utegnili imeti drugi grofje.

Po vsebini tega pisma in po načrtanju mej povzdignil se je samo krški fevd žovneških gospodov v grofijo, torej je vse tisto od grofije ločeno, kar so imeli žovneški gospodje štajerskih vojvodskih fevdov. Žovnečan, ki je nemškega cesarja prosil za grofovski stan in pa

spevek 2000 gld. Potoval je tudi na Dunaj in v poljedelskem ministerstvu posredoval na korist rudarstva, in poljedelski minister mu je zagotovil, da hoče mezde delavcem izvišati, provizije uravnati ter za vodovod, ki je z zdravstvenega stališča za Idrijo jako pereče vprašanje, izdatno prispevati. — Zbrano občinstvo je poslančevoro poročilo z odobravanjem na znanje vzelo.

K temu poročilu oglašil se je za besedo iz Ljubljane na shod prišedši socijalni demokrat g. Zadnik. Ne bode oporekal, pravi, da se je dr. Majaron v prid Idrije tako potezal, kakor je navajal, a vse to potezovanje je prazno, v deželnem zboru se sploh ne da ničesar doseči, — deželni zbor glede na svojo sestavo, ne bode nič koristnega ukrenil v prid delavstvu, — in meščan sploh nima srca za delavca. Premeniti se mora ta socijalni red in ustava ter šele tedaj, ko se uvede občna, direktna in tajna volilna pravica, pridejo boljši časi. Govornik se zaganja v narodno stranko, ravno tako v klerikalno, — omenja pa šele na vmesne klice, kateri stranki se prišteva. Takoj se spusti tudi v polemiko z — naslednjim govornikom, državnim poslancem, ter omenja, da se tudi v državnem zboru ne bode ničesar doseglo za delavstvo, dokler ne bode sestavljen po volilnem redu v smislu socijalne demokracije. Napada dr. Majarona, kaj hodi okoli ministrov, češ, s „prosjačenjem“ se ničesar ne doseže. Deželni in državni poslanci ne iščejo družega, kakor svoje koristi in je le slepilo, če se volilcem lepše delajo, kakor so. Na to je nastal vihar, govorjenje tega sodruga se je imenovalo infamno in impertinentno, in na odločni poziv poslušalstva je moral preklicati svoje besede, da s tem ni mislil idrijskih poslancev. — Zatrjevalo se nam je, da je bilo poslušalstvo na shodu do  $\frac{3}{4}$  tako, ki stoji v dotiki in pod uplivom socijalne demokracije, in še temu so se napadi sodruga zdeli preneumni. — Dvignil se je pa iz delavstva samega govornik gosp. Habe, kateri je z vso odločnostjo zavrnil napade in sumničenja Zadnikova, rekoč posebno, da je sam stal v dotiki s socijalno demokratično stranko, da se je pa z nevoljo odvrnil od nje, ko je pregledal njene namene ter se uveril, da le neuko ljudstvo s svojimi fra-

zami lovi v svoje mreže. — Le-ta delavec je tudi kazal na to, kakšna je ta stranka pri delu. Tam, kjer bi se imelo delovati v prid delavcem, kakor tudi drugim slojem, v državnem zboru, z Nemci vred z obstrukcijo zavira vsako delovanje. Proč s takimi osrečevalci ljudstva! Tem besedam so zborovalci živahno pritrdjevali.

Na to dobil je besedo državni poslanec g. dr. Ferjančič.

Z ozirom na to, pravi, da se imate poprobno posvetovati o bratovski skladnici, o stvari, ki vas tako živo zadeva, nisem bil namenjen dolgo govoriti. Pa še to malo, kar sem nameraval povedati, otežuje mi način, kako je v razgovor posegel govornik iz Ljubljane. Tega načina govorjenja sploh nisem vajen in še manj bi se ga nadejal sredi idrijskega rudarstva, mej katerim sem v dobi svojega poslanstva priredil že veliko shodov, na katerih so se razpravljala politična in osobito idrijsko prebivalstvo zadevajoča vprašanja celo mirno, trezno in brez strasti in sumničenj. Obžalujem, da je to danes drugače, po načinu, kateri je zavesel mej zborovalce socijalni demokrat iz Ljubljane. Vkljub temu se nadejam, in prosim, da bi mojim besedam sledili s pazljivostjo, kakor sem je vajen od idrijskih volilcev. Poročati ne morem prav za prav o delovanju v državnem zboru, ker to ni bilo delovanje, marveč je bilo le to, da smo s potrpežljivostjo in požrtvovalnostjo dva meseca prenašali razsajanje Nemcev, kateri so hoteli doseči in so tudi dosigli, da se ni v državnem zboru nič delovalo in nič dognalo. — Vender brez pomena ni bilo to zasedanje za nas, — celo narobe, jako velikega pomena je bilo. Slovenci, Hrvatje in Malorusi smo se zbrali v skupno parlamentarno zvezo in stopili smo z zastopniki češkega in poljskega naroda ter jednega dela Nemcev v parlamentarno večino. Že pred volitvami smo si prizadevali pot pripraviti zvezi mej slovenskimi in hrvatskimi poslanci. Narodna stranka je vedno uvidevala, da naše slovenske stvari, in posebno tisti interesi, za katere se je potezati v državnem zboru, morajo škodo trpeti, če pičlo število slovenskih poslancev v državnem zboru ne deluje skupno in složno. Narodna stranka je izpoznavala, da je tako sodelovanje v državnem

nemški cesar, ki mu je prošnjo uslišal, sta se nalašč izognila, z grofijo spojiti ona posestva Žovneka, ki so ležala prav na tleh vojvodine štajerske ali v okrožju služnih in fevdnih pravic vojvode štirskega.

Friderik, prvi grof celjski, je bil dvakrat poročen. Prvič z Ano, vojvodico saksonsko, drugič z Dienuto pl. Wallsee, sestro Ulrika pl. Wallsee, štirskega glavarja. Zlasti v drugem zakonu se je po velikem posestvu Wallseejev in po njihovem mogočnem vplivu na habsburškem dvoru slava in moč celjskih gospodov povejšala. Iz drugega zakona sta bila dva sinova, oba grofa celjska, Ulrik I. in Herman I., oba očetu slična v trdem značaju in v prizadevanju, slavo svojega rodu povejšati — „zwen achtbar weis sun“ — kakor ju zove celjska kronika.

Ulrik I. se je pokazal res pravega junaka ter se rad odpravljal na vojske, ki pričajo v njegovi veliki

hrabrosti in posebni srčnosti. Zdaj se bori na strani Ludovika ogerskega z Benečani (1345—1247) ter udari proti Zadru, zdaj zopet na strani Ludovika brandenburškega pred gradom Roding in v brandenburški marki; v Prusiji klesti po ajdih in pridere na Litavsko, kjer postane tudi vitez. V prepiru Walseejev in moravskih baronov stoji na strani svojih sorodnikov Wallseejev; l. 1354. odide s Karlom IV. v Rim, udari l. 1356. za ogerskega kralja proti Trevižu na Benečane in se udeleži 1359. leta vojne proti nepokornim Srbom in Bolgarom. Srednjeveški avstrijski pesnik Peter Suchenwirt odkaže njemu in njegovim vojaškim činom v svoji kroniki celo poglavje „Von graff Ulrichen von Tzilli“.

Ulrik se je dvakrat oženil, prvič z Adelajdo, grofice Oettingen, drugič pa z Adelajdo, grofice ortenburško, od katere je dobil sina Viljema.

zboru mogoče, v kljub različnim potom, katera hodimo z domačimi nasprotniki v domovini. Zaradi tega si je narodna stranka prizadevala, da bi se zadnje državnozbornske volitve vršile po dogovoru s katoliško-narodno stranko, ker je mislila, da je take mirne in dogovorne volitve so pogoj skupnemu postopanju poslancev v državnem zboru. Dogovor se pa ni dosegel in s težkim srcem smo šli poslanci narodne stranke na Dunaj, ker nismo vedeli, kako se uravna naše razmerje s poslanci domače, nam nasprotne stranke. Vršila so se dolgotrajna posvetovanja, v katerih podrobnosti se nočem spuščati. Naposled smo se vendar zjediniли za program, kateri je bilo moč vsprejeti, ne da bi bili morali odjenjati od svojega načelnega stališča. Zvezali smo se slovenski poslanci mej seboj in s Hrvati ter tudi z Malorusi. Ta zveza je pomenljiva ne toliko po številu poslancev, marveč po tem, da družijo mej seboj zastopnike treh slovanskih narodov, broječih v Avstriji okolo 5 milijonov duš. Ta zveza je pa še bolj pomenljiva, ker se je združila s češkimi in poljskimi zastopniki, — ter z jednim delom nemških zastopnikov, in sicer onim, kateri pripoznava Slovanom enakopravnost, — v parlamentarno večino. V prvič so sedaj poslanci vseh slovanskih plemen parlamentarno tesno zvezani. In zato sem prej po pravici rekel, da je bilo to zasedanje državnega zbora velicega pomena za nas Slovence, kakor tudi za Slovanstvo v obče. Jaz trdim, da ravno ta naša zveza je za dober del Nemce napotila na obstrukcijo. Oni so videli, da stoje v manjšini nasproti večini, v kateri so združeni vsi Slovani. To jim ni dalo spati, njim, ki so bili vajeni gospodstva v Avstriji. To, da so izgubili gospodstvo, jih je napeljalo na obupen korak, obstrukcijo; — jezikovne naredbe za Češko in Moravsko bile so jim samo izgovor, s katerim so skrivali pravi vzrok obstrukcije. To je pomen naše parlamentarne zveze in če bi le-ta tudi ne bila vsakemu povsem po godu, smatrati jo mora s tega širšega, občeslovanskega in nad naše domače praske vzvišenega stališča.

O kakem pozitivnem delovanju v tem zasedanju državnega zbora, kakor sem že rekel, ni moč govoriti, ker so Nemci in ž njimi združene male frakcije in osobito

mej njimi socijalni demokratje zabranili vsako delovanje. Komaj da smo na razgovor spravili kričeče in v nebo vpjičeče razmere, ki so se godile na Primorskem, pa še tega nismo mogli dognati. Ko se je videlo, da Nemci in ž njimi združene frakcije ne nehajo razgrajati, je vlada zaključila državni zbor, a stranke, zvezane v parlamentarno večino, obljubile so si na najslovesnejši način, da hočejo v tej zvezi vstrajati. Kako se razreši zmedeni politični položaj, tega sedaj nihče ne vé, — a če ostane Slovani zvezani, Slovenci lahko mirno zremo v bližnjo bodočnost.

Nemci pa so prenesli obstrukcijo tudi mej ljudstvo. Na nečuven način so vznemirili svoje ljudstvo, in le-to po svojih shodih tako brezobzirno nastopa proti Slovanom in osobito nad Slovenci, da tudi mi ne moremo molčati in moramo dati odgovor na izzivanje od nemške strani. Državni poslanci smo toraj sklenili sklicati vseslovenski in istersko-hrvatski shod, na tako široki podlagi, da bode to za naše težnje manifestacija, kakor je od časov taborov nismo več imeli. Po pripravi, pri katerih tudi jaz sodelujem, soditi, bodo vse slovenske stranke složno nastopile, ker o točkah, katere se bodo razpravljale, so tudi vse jedine.

Prestopivši na lokalna vprašanja, omenja govornik, koliko si je prizadeval za koristi svojih idrijskih volilcev, kar se pa ni moglo vršiti v zbornici sami, kjer se zaradi obstrukcije ni moglo priti do besede tudi ne za najpotrebnejše in najnujnejše stvari. Storil je to s posredovanjem pri poljedelskem ministerstvu in dobil iz ust ministra zagotovilo, da bode marsikaj ukrenil v prid rudarstva.

To postopanje se je izpoljubilo sodruhu iz Ljubljane imenovati prosjačenje, a govornik vpraša kaj naj bi visten poslanec sicer storil, če mu je po obstrukciji zabranjeno idrijske razmere, kakor je to vaju storiti, razpravljati v zbornici sami. Nečuveno je slišati, da se nad njegovim in njegovega tovariša iz deželnega zbora postopanjem izpodtika član tiste stranke, katera se je putila za lavoriko razsajanja v državnem zboru, tiste stranke, katera je s pobalinskim svojim obnašanjem ustavila vsako

Leta 1359. je umrl Friderik, prvi celjski grof, oče Ulrika I. in Hermana I., in sicer v petek pred Velikim Šmarnom (9. avgusta). Trinajst let pozneje sta postala Ulrik in Herman — kakor celjska kronika poroča — radi izbornih lastnosti od presvitlega kneza in cesarja Karola in kralja češkega zopet grofa in sta dobila tudi naslov celjskih grofov. To zopetno povišanje celjskih gospodov v grofovski stan razlaga v svoji učeni razpravi najodličnejši raziskovalec zgodovine celjskih gospodov, c. kr. vseučiliščni profesor dr. vitez pl. Kroner v Pragi takole: Ko je cesar Karol IV., spremljan od Alberta II. (1347) habsburškega, skozi Koroško hitel v južni Tirol, da bi od tu šel na Wittelsbache, in ko je leta 1347., 11. vinotoka cesar Ludovik bavarski umrl, se je hotel Karl pobotati najprve s Habsburžani kot najmogočnejšimi sosedi ter je po pismu z leta 1348. razveljavil in po-

klical vse milostne čine in pismene svoboščine Ludovika bavarskega, ki bi lahko oškodoval ali pomanjševale svoboščine vojvoda Alberta in njihovih sinov Rudolfa IV. in Friderika, torej če prav ne še posebno omenjeno, ob jednom tudi povišanje Žovnečanov ali celjskih gospodov v grofovski stan. Iz tega se pa tudi lahko razvidi, zakaj se v pismu Karola IV. iz l. 1372 starejša listina cesarja Ludovika nič ne omenja, iz tega pa sledi tudi še, da so potomci Friderika žovneškega po tem drugem pismu zopet v grofe celjske povišani, na ono iz leta 1341. nič več ne sklicujejo. Pred l. 1372. pa so se zadovoljili, da so jih le še za grofe pripoznali — ker jim tega še posebej niso v odvzeli — potem pa, ko so po Karolu IV. zopet postali grofje, imeli so že v pismu l. 1372. in k temu pripadajoči dovolilni listini Habsburžanov že toliko, da niso potrebovali več diploma iz l. 1341.

delovanje državnega zbora. In ti politični proroki, kateri so stali na strani Nemcev v boju proti Slovanom, pomagali so Nemcem ravno pri vprašanju, ko so se ti v svoji brezobzirnosti in ošabnosti protivili, da se Slovanom izpolni eden del jim v ustavnih zakonih zajamčenih pravic. Ti preroki imajo še drznost, vabiti k sebi slovenske delavce in jih begati s frazami, to je besedami, namenjenimi motiti le nevedne in neuke poslušalce. — To si zapomnite idrijski delavci, ki Vas je rodila slovenska mati.

Tudi temu poročilu je sledilo živahno pritrjevanje zborovalcev. Prešlo se je potem na posvetovanje o bratovskih skladnicah.

G. dr. Majaron je vpeljal to posvetovanje z najprej splošnim označenjem onih točk, glede katerih so izpremembe želeli. V podrobni debati pokazal se je odposlanec socijalne demokracije, koliko mu je prav za prav za izboljšanje razmer delavstva. Izginil je, in šele, ko je občinstvo glasno vpraševalo, kje je, se je zopet prikazal ter

mej vsem posvetovanjem v jednomer trobil, kaj bi se posvetovalo o bratovskih skladnicah, to je socijalno-demokratska stranka že vse rešila. Odslej pa ga ni bilo več ukroiti, motil je vse nadaljno posvetovanje, tako, da je dr. Majaron zahteval, da se mora ta človek umakniti, če se hoče posvetovanje dokončati. Ker pa Zadnik tega ni hotel storiti, se je posvetovanje pretrgalo in shoda je bil konec.

Omeniti je treba, da mej zaupniki rudarstva, ki so dan pred shodom posvetovali skladnična pravila, so bili tudi najgorečnejši pristaši Zadnika in njegove stranke, ki so pa z vnemo pri posvetovanju sodelovali. Ti imajo priliko sedaj soditi, kakšni so socijalni demokratje in njih vodje pri delu v prid delavstva.

V obče pa je bil ta shod jako poučen, in idrijsko delavstvo je dobilo dovolj gradiva, da razmišlja o tem, kakšna je socijalna demokracija in njeni načelniki, in ne dvomimo, da po treznem premisleku se mora od nje odvrniti.

## Politični pregled.

**Notranji položaj.** Boj Nemcev proti vladi in proti narodni ravnopravnosti je končno prisilil grofa Badenija, da se je približal slovanskim strankam. Zadnji njegov poskus, doseči mej Nemci in Čehi spravo, se mu ni posrečil. Nemci se niso hoteli udeležiti spravnih posvetovanj, dasi je vlada zanje pripravila Nemcem jako ugodne predloge. Vsled tega se je vlada odločila, da se oklene desnice in dne 1. t. m. začela so se mej vlado in desnico že dotična pogajanja.

**Državni zbor.** Ako bodo imela pogajanja mej vlado in mej desnico kaj uspeha, se skliče še tekom meseca septembra državni zbor. Vlada hoče, naj bi državni zbor volil člane delegacije in odobril začasni proračun ter začasno podaljšanje pogodbe z Ogersko. Ako bi Nemci potem ne odnehali od obstrukcije, hoče državni zbor razpustiti.

Grof Ulrik celjski je umrl leta 1368. v dan svete Ane (26. julija).

Njegov sin Viljem je spremil l. 1377. s svojim stricem grofom Hermanom I. in njegovim sinom grofom Hermanom II. vojvodo Alberta avstrijskega čez Vratislavo v Torn v Marijanburg na pagansko prusko zemljo. To vojsko popisuje že prej imenovani avstrijski pesnik Suchenwirt jako na drobno ter se posebno še celjskih grofov spominja kot največjih junakov. Vojska je prišla do Memela.

Ko so od tu dalje odšli, povitezil je celjski grof Herman I. v „Sameitu“ (Samogitija) vojvodo avstrijskega; na to so se vrnili čez Švajdaic, Poljsko in Moravsko na Avstrijsko.

Herman I., celjski grof, je bil poročen s Katarino, hčerjo bosniškega kralja Štefana Tvardka, od katere je

**Izgredi na Češkem.** Kar uganjajo zdaj Nemci na Češkem, presega že vse meje. V raznih mestih se dogajajo veliki izgredi. Nemci so kar podivjali in pobijajo Čeha kakor pse V Ašu so jo Nemci posebno dobro pogodili. Uprizorili so veliko demonstracijo proti Avstriji, napadali in pretepali cesarske uradnike, psovali vojaštvo, metali na vojake kamne in ranili več vojakov in častnikov, a zgodilo se jim ni nič. Razmere na Češkem so postale neznosne in zadnji čas je, da se jim naredi konec, sicer se utegnejo zgoditi grozne reči.

**Hrvatski sabor.** V hrvatskem saboru so zdaj hude razprave. Madjaroni so razveljavili izvolitev šestih narodnih poslancev. Narodni poslanci so razkrili nezaslišane reči o vladnem postopanju pri volitvah. Zdaj se razpravlja o adresi, katero so predlagali narodni poslanci.

dobil dva sina Ivana († 1372) in Hermana II., ter je umrl l. 1385. v dan sv. Benedikta (21. marca).

Bratranca Herman II. in Viljem gospodovala sta, kakor piše kronika, mirno in složno do leta 1392., ko je Viljem prominul. Prigodilo se je namreč — kakor nadaljuje ravno omenjena domača povestnica celjskih grofov — da je kralj Sigmund, sin gori omenjenega Karola IV. in poznejši izvoljeni cesar, udaril nad Turka. Pridružil se mu je tudi Viljem grof celjski, ki pa je zbolel na povratku, prišel na Dunaj in tu umrl l. 1392.

Njegov bratranec Herman je dal po'em Ano, hčer Viljema in Ane, hčere „kralja v Krakovem“ (Kazimirja II. poljskega), zopet nekemu „kralju v Krakovem“ (Vladislavu poljskemu) za ženo.

(Dalje prihodnjič.)

**Reka proti Madjarom.** Reka je ponosna na svojo avtonomijo. Ko se je rodil dualizem, se je Reka samo zategadelj oklenila Madjarske da ne pripade Hrvatski, da ohrani avtonomijo. Madjari, hoteč priti do morja, so to dobro izkoristili. Širili so predpad mej Hrvatsko in mej Reko, zajedno pa na vse možne načine skušali dobiti Reko v svojo oblast. Storili so mnogo za to mesto, računajoč vedno, da pride trenotek, ko poderejo avtonomijo in se polaste mesta. Rečani pa čuvajo svojo avtonomijo skrbno. Komaj je bil ogerski državni zbor sklenil nov kazensko-pravdni red, po katerem izgubi Reka višje sodišče, kar je protustavno, nastal je na Reki velikanski vihar. Rečani so poslali posebno deputacijo k minister-skemu predsedniku, katera je protestovala proti tej kršitvi reške avtonomije in ker deputacija ni nič opravila, začeli so se pripravljati na odločen boj proti Madjarom. Za dan 18. avgusta nameravana velika splošna demonstracija se je opustila, ker je bil ta dan cesarjev rojstni dan, zato pa se priredi te dni, povrh pa mislijo Rečani poslati cesarju posebno deputacijo, katera naj se pritoži proti poskusu, podkopati avtonomijo Reke. Tudi z reškimi Hrvati hočejo Italijani stopiti v dogovor, da se skupno z njimi ustavijo naklepom Madjarske, kar utegne obroditi i v drugih ozirih dobrega sadu.

**Avstrija in Bolgarska.** Mej našo državo in Bolgarsko nastali konflikt je poravnan. Stojlov je izjavil,

da tega, kar je bilo povedano v „Localanzeigerju“, ni govoril, da je list njegove besede spakedral, zlasti pa da ni imel namena, žaliti cesarsko rodovino. Zajedno je izjavil, da vsled svoje odsotnosti od Sofije ni bil prej v stanu, dati to zadoščenje. Poravnava je tolikega pomena, da bode Avstrija zopet občevala z Bolgarsko, nasprotje pa ni odstranjeno, nego obstoji še dlje, ker izvira iz važnih političnih nagibov.

**Rusija in Francija.** Minoli teden se je mudil predsednik francoske republike v Petrogradu kot gost ruskega carja. Bil je jako sijajno sprejet. Ta obisk je največje politične važnosti, ker se je pri tej priliki razglasila rusko-francoska zveza. Zdaj se ve, da sta Rusija in Francija sklenili pogodbo, po kateri si morata druga drugi v slučaju vojne pomagati s celo vojsko, Nemčija je vsled tega silno poparjena.

**Grško-turški mir** še vedno ni sklenjen, vendar je upanje, da se pogajanja končno doženo, ker je Grška uvidela, da se ne odtegne dolžnosti, plačati Turčiji vojne troške.

**Ustanek v Indiji.** Angležem se je začelo v Indiji slabo goditi. Vsled zmage Turčije proti Grkom so se jeli v Indiji bivajoči Mohamedanci močno gibati in na afganski meji se je začela revolucija, katere Angleška doslej še ni mogla udušiti, narobe, njena vojska je bila doslej še povsod pobita.

## Slovenske in slovanske vesti.

**(Osebne vesti.)** Presvetli cesar je z odločbo z dne 17. avgusta t. l. imenoval g. Frana Šukljeja pravim dvornim svetnikom. Čestitamo! — Davčni nadzernik v Radovljici, R. Jordan, je premeščen v Rohrbach na Gorenjem Avstrijskem. — Notarski kandidat v Radovljici gospod Josip Smodej je imenovan notarjem v Velikih Laščah.

**(Odlikovanje.)** Višjemu inženirju gospodu Antonu Schwabu v Postojini je cesar dovolil, da sme nositi viteški križec reda rumunske krone, kateri mu je podelil rumunski kralj.

**(Vseslovenski in istrsko-hrvatski shod)** Pripravljalni odbor je v svoji seji dne 28. avgusta sklenil, da se shod vrši dne 14. septembra t. l. od 9. ure dopoldne. Uvažuje od raznih strani izražene želje, je odbor določil naslednji dnevni red: 1. Splošni politični položaj — poroča državni poslanec dr. Šušteršič. 2. Jezikovno vprašanje — poroča državni poslanec dr. Ferjančič. 3. in 4. Primorske razmere — poročata državni poslanec Spinčič in odvetnik dr. Franko. 5. Koroške razmere — poroča deželni poslanec Grafenauer. 6. Štajerske razmere — poroča deželni poslanec dr. Dečko. 7. Narodna avtonomija in narodno gospodarski položaj slovenskega in istrsko-hrvatskega ljudstva — poroča državni poslanec Po v še. 8. Sklepanje o predlaganih resolucijah. Zborovanje se prične ob 9. uri dopoldne ter

konča najkasneje ob 2. uri popoldne. Z ozirom na ta omejeni čas, in ker so poročevalci izbrani iz vseh slovenskih pokrajin in iz Istre, bode po sklepu poslanskega sestanka z dne 30. julija debata na tem shodu izključena. Istotako po sklepu imenovanega sestanka omejena bode udeležba na imenoma vabljenе osebe. Shod ni nameravan kakor ljudski shod, marveč kakor shod narodnih zaupnikov. Zaradi tega izdeluje in je deloma že izgotovil pripravljalni odbor imenik zaupnikov sporazumno z izvenkranjskimi pododbiri. Gledé na omenjeni prostor za shod je samo ob sebi umevno, da se bode moralo tudi število vabljenecv omejiti. Po shodu ob 5. uri popoldne se bode vršil banket; kdor se ga želi udeležiti, naj to najkasneje do 10. septembra naznani tajniku pripravljalnega odbora dr. Ig. Žitniku, državnemu poslancu v Ljubljani. Ker se v javnem listu izrazila želja, naj se pripravljalni odbor pomnoži, izjavlja isti, da v to ni opravičen, ker ga v to imenovani poslanski sestanek ni pooblastil.

**(Konjerejska enketa.)** Dne 24. avgusta vršila se je pod predsedstvom gospoda deželnega predsednika barona Heina konjerejska enketa, katera je bila sklicana, da stori primerne ukrepe o bodoči uredbi konjereje v naši deželi. Enkete so se udeležili člani državne osrednje konjerejske komisije gospodje grof Hardegg in major Gassebner z Dunaja, vitez Haupt in major Slavik iz Gradca, dalje ritmojster Merelth s Sela, ravnatelj

Gustav Pirc kot zastopnik kmetijske družbe kranjske, poslanec F. Povše kot zastopnik konjerejskega odseka kranjske kmetijske družbe, ter zastopniki kranjskih konjerejcev poslanec Lenarčič z Vrhnike, baron Cojz iz Ljubljane in grajščak Globočnik iz Dobrave. Izmej sklepov enquete je pred vsem omeniti, da se je ukrenila nova ureditev konjerejskih pokrajin na Kranjskem in sicer tako, da ostane Gorenjska čista noriška (noriško-pingavska) konjerejska pokrajina, kateri se še priklopi gorenjski del ljubljanskega političnega okraja ter sodna okraja logaški in idrijski. Dolenjska pokrajina, ki je doslej imela le lahke žrebce, dobi odslej, seveda sukcesivno in deloma, mrzlokrvne žrebce francoskih pasem, oziroma najtežje polukrvnike, s čimur bo gotovo dolenjskim konjerejem zelo ustrezno. — Nadalje se je ukrenilo, dosednji način premovanja nekoliko premeniti, narediti premovanja slovesnejša ter jih združiti s pončnimi predavanji. — Enketa se je tudi izrekla, naj se jako plodonosna predavanja gg. živinozdravnikov razširijo zlasti tudi na pouk o vzreji konj ter končno pripoznala, da je bilo dosedanje ravnanje konjerejskega odseka, kateri je na Gorenjskem kupoval dobre plemene žrebce ter jih oddajal za polovično ceno pokrajinam s slabšim konjerejskim materijalom, jako dobro, in sklenila, naj se to ravnanje še razširi. Razen teh ukrepov storila je komisija tudi še nekaj drugih manjšega pomena. Pričakovati je, da bodo ti uspehi imeli dobrih posledic za konjerejo na Kranjskem.

(Deželni odbor) bo oddajal meseca septembra t. l. b. i. k. e. p. l. j. k. e. belanske-pingavske pasme najprej občinam, potem pa tudi drugim živinorejcem pod navadnimi pogoji. Prošnje naj se pošljejo do 25. septembra t. l. deželnemu odboru.

(Izbruh nemškega fanatizma.) Brezvestno hujskanje nemških listov in obstrukcionistov proti Slovanom rodi čedalje lepše sadove. Navdalo je ponekod nemško prebivalstvo s takim sovraštvom proti Čehom in Slovincem, da mu dajejo izraza v najodurnejši obliki. Izbruhe tega sovraštva smo videli v Celji, pojavljajo se pa tudi pri raznih drugih prilikah, a najpriljubljenejša oblika, izražati ta čutila, so brezimna pisma, katera dobivajo slovenski prvoborniki. Gospod dr. Tavčar je dobil že več tacih grozilnih pisem, sedaj je prišel na vrsto župan g. Hribar, ki je dobil iz Gradca uprav klasično pismo, v katerem se mu grozi kar s smrtjo. To pismo se glasi: „Hüte dich, slovenischer Bursche! Wenn du noch lange ein Feind und Gegner der Deutschen bist, so wirst du, slovenische eckelhafte Kanaille, bald aus dem Leben geschafft werden, geradeso, wie es der böhmischen Kröte, dem Bürgermeister von Prag ergehen wird. Also sei auf der Hut, slovenisches Rindvieh, je früher du krepirst, desto besser für die deutsche Welt. Tod allen slavischen Hunden!!! Bei dir, slovenisches Mistvieh, wird der Anfang gemacht!! Binnen 8 Tagen musst du und der Bürgermeister von Prag, die scheusslichsten Zierden der Slovenen und Čechen, geendet haben. Auf vergnügtes Wiedersehen, slovenisches Luder. Ihr

Slovenen und Čechen habt euch betragen wie Schweine und nicht wie Menschen, daher Tod allen Slovenen, du slovenisches Mistvieh musst als erster fallen“. To pismo je sicer proizvod navadnega pobalina brez vsake olike — in tudi župan Hribar ga ima za prazno šalo — ali ne da se tajiti, da je posledica tistih divjih nemškonacionalnih agitacij proti Slovanom, katere so že v raznih krajih naše monarhije povzročale najsurejše izbruhe. Pismo je bilo oddano v Gradci brez znamke, a z napisom „A m t s s a c h e: s t e m p e l f r e i u n d p o r t o f r e i“, in naša slavna pošta je res kot uradno pismo ekspedirala. V Gradci morajo biti pač zelo najivni poštni uradniki!

(Poljedelski minister grof Ledebur) namerava, kakor se poroča, tekom tega meseca obiskati Idrijo in od ondu potovati v Gorico.

(Iz cerkve nas pehajo!) Na Vrhniki je bil te dni obsojen „in contumaciam“ kaplan Franc na 25 gl. globe, ker je opsoval mirnega in poštenega mladeniča ter mu zažugal, da ga iz cerkve izpodi, ako se notri prikaže. Gospod urednik, ali ste slišali Vi kdaj kaj o krščanski ljubezni, ponižnosti, pohlevnosti, potrpežljivosti itd.? Pri nas so ti pojmi že popolnoma neznani. — Tako se nam piše z Vrhnike.

(V Gradci) je bil minuli teden pred sodiščem umirovljeni vojaški duhovnik, gospod Ivan Vraz iz Radgone, radi naslednjega slučaja: Na Sv. Telesa dan je razobesil omenjeni slovenski narodnjak nad svojo hišo v Radgoni slovensko trobojnico. Ondotni župan pa pošlje dva redarja z lestvo, da mu zastavo odneseta. Ko duhovnik to zapazi, hoče jima svojo zastavo zopet iztrgati z besedami: „Jaz ugovarjam, v imenu Nj. Veličanstva cesarja!“ ter baje sune od sebe jednega redarja. To je bil vzrok, da so ga pri dež. sodišču v Gradci tožili. Ko je začel zatoženec pri zaslišanju slovenski govoriti, ga je zavrnil sodnik, češ, da li ne ve, da je to nemško sodišče! Obsodili so ga radi javnega nasilja (!). z ozirom na njegovo visoko starost na 14 dni zaporu. Duhovnik je star 76 let — in kot tak naj bi bil prouzročil silo dvema redarjema? Ali je res tako hud greh, ako obesi slovenski narodnjak v slovenskem trgu na lastno hišo slovensko zastavo?!

(Izgleden uraden list) je slavnoznana „Klagenfurter Zeitung“. Kakor razni drugi listi te vrste je urejevana v Slovincem sovražnem duhu, v št. 181. pa je celo zagovarjala društvo — „Südmark“. O namenih tega društva smo vsi jedini, samo „Klagenfurter Zeitung“ sodi, da je namen „Südmarke“ — dobrodelnost in da je nje dolžnost to društvo toplo priporočati. Po našem mnenju bi ti uradni listi v južnih pokrajinah zaslužili, da jim posvetijo poslanci posebno pozornost.

(Podaljšanje uradnih ur pri sodiščih.) Predsedstvo višjega deželnega sodišča graškega je za vsa podrejena mu sodišča odredilo podaljšanje uradnih ur. Začeni s 1. novembrom t. l. so pri vseh sodiščih uradne ure od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne in od 3. do 6. ure popoldne.

(**Celjsko sodišče**) ima zdaj opraviti z raznimi nemškimi junaki, kateri so se odlikovali na svoj način za časa celjske slavnosti. Obsojeni so bili razupiti Oechs, ker je nekega Slovenca udaril, na primerno globo; trg. pomočnik Tomitsch, v službi pri firmi Schmidt, na globo 5 gld. in plačilo odškodnine, ker je nekemu Sokolu strgal pero; natakar Rudolf Cvetko in mizarski pomočnik Pristovšek, bosta vsak po 48 ur kašo pihala, ker sta neke slovenske dijake napadla; trg. pomočnik Kaiser, v službi pri firmi König, je bil tožen radi žaljenja časti, a ker je ponižno prosil odpuščanja in plačal vse stroške, mu je tožitelj veledušno odpustil. S tem pa vrsta obravnjav proti celjskim nemškutarskim junakom še ni končana. „Südst. Post“ se poroča, da so se izvedle uprav neverjetne stvari. Tako sta se n. pr. odvetniški kandidat dr. Duchatsch in c. kr. avskultant dr. Bračić posebno surovo obnašala.

(**Primorske razmere**) V zadnjem zasedanju državnega zbora sprožili so slovenski in hrvaški poslanci potom nujnega predloga veliko debato o razmerah na Primorskem. Slovanski govorniki so v tej razpravi primorske razmere vsestranski pojasnili. Dotični njihovi govori izišli so zdaj prevedeni na slovenski jezik v zalogi „Goriške tiskarne A. Gabršček“, na kar opozarjamo vse tiste, ki se za stvar zanimajo. Čisti dobiček je namenjen nesrečnim rodbinam onih Slovencev in Hrvatov, ki so prišli v nesrečo radi letošnjih homatij na Primorskem. Vsaka 61 strani obsegajoča knjižica velja le 25 kr., kdor pošlje revežem kaj več, se to v časopisih potrdi.

(**Važna imenovanja.**) Pod tem zaglavjem poroča „Soča“ o imenovanjih, katera so za goriške Slovence največje važnosti. Deželni šolski nadzornik Leschanofsky, pristen German, ki je slovenske dijake kruto zatiral, je bil premeščen, ne radi tega, ker je storil Slovencem vnebojijoče krivice, ampak ker se je zameril Lahom. Njegovim naslednikom imenovani dr. Swida je „tržaške narodnosti“ in slovenskega ali hrvaškega jezika popolnoma nezmožen. — Predsednik okrajnega sodišča goriškega dvorni svetnik Sbisa je šel v pokoj, na njegovo mesto pride Loh z imenom Visini, kateri ne pozna slovenskega jezika. V obeh slučajih je vlada varovala „posestno stanje“ Lahov, glede imenovanja novega knezonadškca pa hoče od tega načela odnehati na korist Lahom. Namestnik Rinaldini in deželni glavar Franc Coronini se potegujeta za laškega kandidata, laška poslanca Verzeznassi in Lenassi pa sta šla na Dunaj „posredovat“. Bomo videli, kaj se zgodi.

(**Primorski Lahi**) so zopet silno nervozni. Njihovi listi jim poročajo, da se zajedno z uvedenjem novega civilnopravnega reda napravijo pri primorskih sodiščih dvojezični napisi. To bo seveda silna krivica, katera se zgodi Lahom in radi katere bodo brez dvoma upili tako, da bo odmevalo celo v Rimu. Svetujemo jim prijateljsko, naj varujejo svoja pljuča, kajti pri dvojezičnih napisih ne ostane, ampak pride še več, pridejo jezikovne naredbe, če ne koj, pa malo pozneje!

(**Ravnopravnost v Trstu.**) Davčna administracija tržaška izdajala je doslej pole za prijave glede pridobnine samo v nemškem in laškem jeziku. Ker so Slovenci proti temu protestovali in zahtevali tacih pol s slovenskimi napisi, udala se je davčna administracija in razdelila pole s trojezičnim tekstom. Popolnoma opravičeno vprašuje tržaško slovensko glasilo, zakaj jih ni razdelila slovenskim strankam že poprej, zakaj ni tega storila iz lastne inicijativne? In odgovor na to vprašanje ni težak: Zgolj iz sovražnosti proti Slovencem. Laški uradniki vedo dobro, da jim ni na škodo, ako teptajo ravnopravnost, prej še na korist!

(**Žalujoča iredenta.**) V soboto so tržaški Lahi nosili vsi velike črne ovratnice, nosili so jih demonstrativno, v dokaz čutil, katera jih navdajajo. Dne 27. m. m. prepeljani so bili namreč ostanki jednega v Abesiniji padlih generalov na rojstna tla v Italijo, žalovala je vsa Italija, in ž njo so seveda žalovali tudi tržaški iredentovci.

(**Lahi se jeze.**) Poreški škof Flapp je pred kratkim suspendiral kaplana Vrbko, ker je dovolil, da se je v cerkvi hrvaško pelo in ni hotel iztrebiti slovanske liturgije, katera je škofu Flappu skrajno zoperna. Tržaški škof je krivico, katero je storil Flapp, s tem poravnal, da je kaplana Vrbko vzel v svojo škofijo. Lahi se radi tega silno jeze. Kaj bi se ne, ko je njih ljubljenec tako krasno blamiran.

(**Iz Loškega Potoka**) se poroča, da bode tam dne 5. septembra t. l. popoldne po blagoslovu velik ljudski shod, katerega se udeležita tudi oba deželna poslanca in kmetje iz bližnjih občin. Pri tem shodu se ne bode govorilo samo o gospodarskih stvareh, ki se tičejo loško-potoške občine, ampak tudi o takih, ki zanimajo vse občine na Kranjskem. Zborovanje bode pod milim nebom. — K shodu vabi se tudi pevsko društvo „Glas“ iz Sodražice.

(**Tombola.**) Finančno ministerstvo je prostovoljnemu gasilnemu društvu v Črnem vrhu dovolilo prirediti tekmo letošnjega leta efektno tombolo v društvene namene.

(**Odkritje nagrobnega spomenika**) umrlemu c. kr. učitelju rudarske ljudske šole, g. Ant. Levstiku, bo v prvi polovici meseca septembra t. l. v Idriji, ker bode spomenik stoprav ta čas do cela dovršen. Program slavnosti ostane isti kot prej in udeležé se ga zastopniki učiteljstva v logaškem učiteljskem okraju.

(**Izlet v Idrijo**) sta priredila 29. avgusta skupno ljubljanski in postojanski „Sokol“. Izvršil se je prav sijajno. Vzprejem je bil povsod izredno prisrčen, posebno pa v Idriji. Na vsem potu so bili postavljeni slavoloki, se je streljalo itd. V Logatcu na kolodvoru so narodne dame delile „Sokolom“ krasne šopke. V Idriji sam je bilo več slavolokov in je došlece pozdravil pcdžupan g. Nagode na čelu zastopnikov občinskega zbora in raznih narodnih društev, dalje gdčna. Trevnova na čelu deputacije idrijskikih dam, ki so došlece okitile s šopki. Zahvalil se je postojinskega „Sokola“ (prireditelj izleta)

starosta dr. Treo. Z rudarsko godbo na čelu so potem odkorakale sokolske čete in druga društva v mesto, kjer je bil skupni obed v gostilni „Pri črnem orlu“. Prej so si izletniki ogledali rudnik in tovarne. Pri skupnem obedu je bilo več navdušenih napitnic in je bilo do 4. ure prav živahno v dvorani „Pri črnem orlu“, kjer se je zbralo mnogo odličnega idrijskega občinstva in tudi naroda. Veselico „Na zemlji“ je deloma pokvaril dež, a ne-

ustrašljivi Sokoli so vse jedno izvršili vse točke javne telovadbe, ki je vzbujala mej mnogobrojnim občinstvom najživahnejše zanimanje in glasno odobravanje.

(Razstava grozdja na Bizeljskem.) Že nannjena razstava grozdja za brežiški okraj se vrši dne 19., 20. in 21. septembra na Bizeljskem. Svečana otvoritev razstave bode 19. septembra ob 9. uri zjutraj.

## Razne vesti.

(Premeten tat.) Rajnemu višnjegorskemu župniku g. Rašpotniku ukradenih je bilo 16. januarja t. l. več hranilnih knjižic, glasečih se na več kot 1400 gld. Koj drugi dan po tatvini brzojavil je tedanji kaplan kranjski hranilnici v Ljubljano, ako je naloženi denar dvignjen, in če še ni, naj se ne izplača. Hranilnica je odgovorila, da denar še ni dvignjen, mesec dni potem pa naznan la, da je bil denar vzet že dan po tatvini, že tedaj, ko se je brzojavno vprašalo, da pa se je to prezrlo. Splošno se je mislilo, da je storil to tatvino 24letni župnikov hlapec, Matija Hočevar, rodom iz mokronoškega okraja, a vsi poskusi priti mu na sled, so se izjalovili. Po župnikovi smrti se je izvedelo, da je bil župnik nekaj tednov pred smrtjo dal hlapcu večjo svoto, naj kupi par konj in vina, Matija pa da je bil kupil le nekoliko cvička, ostali denar pa zase pridržal. Izvedelo se je tudi da se je Matija isti dan mudil v Ljubljani, ko so bile ukradene hranilnične knjige realizovane, sum pa je še rasel, ker je Matija večkrat ponoči odhajal in ker je sedanji administrator dobil brezimno pismo, v katerem se mu je dopovedovalo, naj nikar ne išče dedarja. To pismo je pisala domača dekla, s katero je imel tat ljubavno razmerje, katera pa ni bila jedino njegova izvoljenka, kajti imel je še jedno. Ko se je naposled še izkazalo, da se Matijeva pisava strinja s pisavo podpisa „Antoň Šemc“ na realizovanih knjižicah, pod katero ime je hranilnični uradnik zapisal za ime „Višnjagora“ „Vizberg“, kar je prouzročilo pri preiskavi mnogo sitnostij, je bil Matija Hočevar aretovan in izročen novomeškemu sodišču. Skoro bi bil premeteni tat utekel roki pravice, da se ni izkazalo, da je bilo pri mestni branilnici ljubljanski na dan po tatvini naloženih 700 gld. na ime Matija Hočevar, 300 gld. pa menda v Ložu. Zdaj ni bilo več dvoma o krivdi premetenega tatu, in dne 9. avgusta je bil Matija Hočevar obsojen na 6 let težke ječe. Matiji se je sodba zdela menda prehuda, kajti nekaj dnij po obsodbi se je izvedelo, da je tat — ušel iz ječe. Višnjegorska žendamerija ja bila 14 avgusta vsa na nogah. Ljudje so bili namreč videli na železniškemu tiru, oziroma ob robu gozdov, neko sumljivo žensko hoditi jako hitrih korakov. Zapazil jo je tudi orožnik blizu višenjske mitnice. Ker je mesec svetil ni mogel iti za žensko, plazil se je torej po trebuhu za njo, a zagledal ga je neki pes in zalajal, na kar je sumna ženska hipoma izginila. Dva orožnika sta, sluteč, da je tuja ženska ubegli tat Matija Hočevar, hitela k župnišču. Pregledovaje shrambe, sta zapazila, da je nekdo hodil in razkopaval po hlevu, a ko sta stikala dalje, šinila je od nasprotni strani iz takozvanega „divjega krompirja“ ona sumna ženska in zbežala v gozd tako hitro, da je ni bilo doiti. Ni dvoma, da je imel tat v višenjskem župnišču shranjene hranilnične knjižice in denar ter prišel zdaj ponj. Žensko obleko je dobil v ječi in ta obleka mu je tudi pomagala, da je pobegnul. V sredo 18. avgusta je dobil

višenjski g. administrator iz Zagreba pismo z avstrijsko marko, v katerem tat preklinja vso faro. Matija Hočevar je najbrž odposlal pismo, da spravi oblastva na napačen sled.

(Fara brez duhovnika.) Iz Bohinjske Bistrice se nam piše: Že od 23. avgusta nimamo g. župnika doma, g. kaplan pa je obolel, da leži. Tako smo brez duhovnika. Ko bi se slučajno ne bil v sredo tukaj drugi duhovnik mudil, bi se nekemu nevarno obolelemu posestniku niti zadnja popotnica podeliti ne mogla. Danes morali so za davico umrlo deklic brez duhovnika na pokopališče nesti. Ko g. župnik ve, da je pri nas kužna griža, vender nas brez skrbi popusti. Pravijo, da vera peša.

(Iz Most) se nam piše: Dne 22. m. m. praznovali smo v naši vasi lepo slavnost. Vršilo se je namreč blagoslovljenje nove brizgalne in „Požarnega doma“. Vsa slavnost se je vršila v najlepšem redu in jako lepo, k čemur je pripomogle tudi lepe vreme. Toplo se zahvaljujemo vsem udeležnikom, pred vsem prečastitemu g. kumu Eliji Predoviču in kumici, njegovi blagi soprogi, za trud in za darilo, kakor tudi vsem vrlim gasilnim društvom in izvrstnemu pevskemu društvu „Slavec“.

(Stekel pes) se je pred kratkim klatil okoli Vevč in vgriznil dva psa in dve deklici, katerih jedna je šest, druga najst let stara. Deklici sta bili koj prepeljani v Pasteurjev zavod na Dunaji. Za občine D. M. v Polju, Moste in Dobrunje je politična oblast razglasila pasji kontumac.

(Oblak se je utrgal.) Iz Kamnika se poroča, da se je pri Tuhinju 25. avgusta utrgal oblak. Nastala je povenj, katera je naredila precej veliko škodo.

(Uboj.) Dne 22. avgusta popivali so v Klancu pri Kranju domobranca Celar in Macula ter krojaški pomočnik Glovan. Vračaje se v Kranj, je Celar na potu vsled pijanosti večkrat padel, a tovariša sta ga vselej vzdignila in naprej vlekla. Končno sta se Celar in Makula spoprijela in Makula je svojega tovariša z bajonetom tako udaril, da je Celar umrl. Našli so ga dne 23. avgusta zjutraj blizu železniškega mosta čez Kokro. Celar je bil 24 let star in doma iz Suhe v občini Predaselj. Makula je svoje dejanje že priznal.

(Požara.) Dne 20. avgusta je pogorelo gospodarsko poslopje Jurija Tomca v Svršaku pri Metliki. Škoda znaša 600 gld. Sumi se, da je ogenj nekdo nalašč zanetil. — Dne 22. avgusta nastal je pod streho skladišča Mihaela Kremžarja, ključavničarja v Spodnjih Domžalah. Ogenj, kateri se je hitro razširil, je prouzročil 1200 gld. škode. Užgala sta najbrž posestnikova otroka.

(Ulom.) Neznani zlikovci ulomili so v noči od 17. na 18. avgusta v hišo Antona Debevca v Ratežu in sicer v sobo, v kateri je spala posestnikova 13letna hči ter iz nje pokradli raznih stvari v skupni vrednosti 37 gld.

(Iz ljubosumnosti.) Dunajski natakhar Andlinger je imel dije časa ljubavne razmere s kuharico dotične gostilne, v kateri je služil. Ker ga je kuharica odslavila



in si izbrala drugega ljubčka, napadel jo je Andliher z revolverjem in jo smrtnonevarno ranil, potem pa sebe ustrelil v glavo.

(Razžaljen zdravnik.) V Budimpešti je umrl poslanec Istoczyju sin za jetiko. Oče pa je obdolžil zdravnika, da je kriv sinove smrti ter to tudi celo javno v partelistu trdil. 63letni zdravnik dr. Josip Kelen, je bil vsled krivične žalitve toliko razburjen, da se je zastrupil z morfijem.

(Noče se omožiti) kraljica Viljemina Holandska, dasi jo sli njena mati in ministerstvo. Sedaj je sklenil svet regentstva, da se kraljica omoži šele potem, ko doseže polnoletnost.

(Vrtove na strehah) imajo, kakor v starih časih babilonska kraljica Semiramida, sedaj tudi že v Parizu. Na ploščnatih strehah pet šestnastropnih palač so narajeni vrtovi, na katerih rastejo v zemlji vinske trte, smokve, breskve, različni grmovi in najkрасnejše cvetice. Sedečemu na takem vrtu se ti zdi, da vidiš okoli in okoli same male vrtiče, mej katerimi mole svoje glave različni stolpi. Vrtovi so napravljivi iz cementa, peska in prsti.

(Znatna defraudacija.) Sodišče v Genovi obsodilo je potomca jedne najslavnejših genoveških rodbin, markija Lomellinija, na osem let in osem mesecev v ječo. Plemeniti marki je bil blagalik genoveškega dobrodelnega društva, pa je 100.000 lir društvenega denarja porabil v to, da je neki mični plesalki izkazoval dobre.

(Umorjen predsednik južno-ameriške republike.) V republiki Uruguay v južni Ameriki so pred par dnevi — kakor vsako leto — praznovali obletnico samostojnosti. Tedaj je bil v glavnem mestu Montevideo v stolni cerkvi slavnosten Te deum, katerega se je udeležila vlada in vsi republikanski odličnjaki. Po maši je šel v sprejvodu predsednik republike, Borda, v spremstvu nadškofa v svojo palačo; predsednik senata je stopal nekaj korakov za njim in 3000 vojakov je tvorilo špalir. Tedaj je neki človek ustrelil na Bordo in ga zadel smrtno v prsi. Napadalec, ki ni anarhist, se zove Arredando, je

27letni častnik in sin znanega revolucionarca. Vzrok umora je baje osebná osveta in ne političen. Borda je bil lep, duhovit mož, ki je napravil dobro karijero in ki se je resno trudil za prosep republike.

(Španske grozovitosti pred sodiščem.) V Novem Yorku je izšla knjiga, ki na 204 straneh popisuje na podlagi aktov, kako se vrše v Španiji obravnave proti anarhistom. Radi atentata na procesijo v Barceloni so zaprli 400 sumljivih mož, katerih večino so izpustili. Druge pa, ker niso hoteli ali mogli ničesar izpovedati, so hoteli španski sodniki z mučenjem prisiliti, da povedo krivce. Zato so jih grozno trpinčili. Nekateri so morali neprenehoma hoditi, niti minute niso imeli odpočitka in dali jim niso nikake hrane. Po več dnij so hodili tako brez spanje, dokler se niso zgrudili. Drugim so dali jesti slanikov, a nobene pijače. Tretjim so potrgali nohte s prstov, četrtim so raztrgali usnice, petim so razsekali obraz, šestim so stiskali lobanjo itd. Več jih je mej mukami umrlo, nekaj zblaznelo, mnogo jih je smrtno obolelo, nekateri pa so povedali resnico, drugi zopet so si vse izmislili, samo, da se nehajo muke. Vsled takih izsiljenih izpovedij je bilo obsojeno nešteto nedolžnih, 5 so jih ustrelili, 20 so jih vrgli v ječo, 53 so jih prognali. Trpinčeni in mučeni so se večkrat obračali na načelnika vlade do Canovasa, a — zaman. Čudno ni potem, ako hrepene anarhisti po maščevanju!

(Kako hitro leti lastavica?) Meseca maja je v Antwerpenu bila ujeta lastavica, katera si je tam napravila gnezdo. To lastavico so poslali v Compiègne, kjer je bila zajedno z golob pismonosci izučena ob 7. uri 15 minut zjutraj. Lastavica je kakor blisk švignila v zrak, ni nič krožila, kakor delajo golobje, da se orijentirajo, ampak kar naravnost odletela proti Antwerpenu. Ob 8 uri 23 minut dopoldne je že bila v svojem gnezdu, dočim so golobje šele tri ure pozneje prileteli v Antwerpen. Zračna proga iz Compiègna v Antwerpen je 256 kilometrov dolga, a lastavica jo je preletela v jedni uri in 8. minutah.

## Poučne stvari.

### Čebela, sovražnik jabolčnega cvetodera.

(Konec) Obveznana pa je itak, da se je sadjarstvo v Avstraliji še le razvilo, ko so tamošnji kolonisti čebela tamkaj udomačili, poprej so imeli sicer že sadno drevje ali rodilo ni, ko pa so čebelo v Avstralijo zapeljali in tamkaj udomačili, še le tedaj, ko so čebele začele sadno drevje obletavati, dalo je drevje tudi obilo sadja, tako, da iz Avstralije izvažajo sadje celo v Evropo.

Zvedeni sadjarji in čebelarji potrjuje takemu z vsó pravico, da v krajih, kjer propada čebeloreja, propada tudi sadjereja; veliko čebel, veliko sadja.

Ne pa dragi sadjarji, da bi iz tega sklepal, da je treba le par panjev čebel v bližini sodovnjaka imeti in da nam ni treba nič delati in bi drevje pustili rasti kakor raste in vse delo čebelam in ljubemu Bogu prepustili, ne, tega pa ne. Drevje, ki naj daje veliko sadja in s tem veliko haska, se more tudi prav pridno oskrbovati in obdelovati, gnojiti itd., da bode veliko cvetja pognalo in čebele bodo potem cvetje že varovale.

Sadjarji poprimite se tedaj tudi čebeloreje v večji meri kakor dosedaj. S tem ne boste le samo pospešili sadjerejo, ampak tudi čebele vam nanesejo obilo medu, imeli boste dvojni hasak, obilo sadja in veliko medu in po takem dvojni dobiček.

Slednjč ne pozabite na male tičke, ki skačejo na vašem drevju od vejice do vejice pobirajoč škodljivi mrčes, po zimi, v stiski, ko je glad žuli, natrosite jim hrano v sadovnjaku, s tem privabili jih boste tja in po letu povrnili vam bodo to malo gostoljubnost ne samo z ljubeznjivim petjem, ampak očistili vam bodo vaše drevje vsega mrčesa in mrčesne zalege in s tem vam pomagali povekšati vaše blagostanje.

**Velik dobiček v gospodinjstvu imas,** ako rabiš pristno sladno kavo. Zasluga tvrdke Kathreiner je, da je vpeljala s popularno „Kneippovo kavo“, ki je slavna po vsem svetu, pristno sladno kavo, ki ima vsled svoje posebne prireditve okus bobove kave ter je radi tega tako zelo priljubljena. Vsakdo se Kneippove kave naglo privadi ter jo pije čisto ali pa kot primes bobovi kavi. Nobena gospodinja naj zato ne zamudi, čim preje upeljati to zdravstveno nedosežno in po okusu izvrstno kavo. Ker pa je v trgovini mnogo sleparskih, iz dobičkaželjnosti izvirajočih posnetkov Kneippove kave, svarimo vsakogar, naj bode pazen, kadar kupuje. Zahtevati je torej izrečno vselej Kathreinerjevo sladno kavo v originalnih ovojih s sliko župnika Kneippa in s podpisom Kathreinerja. Vsako drugo znamko ali odprto prodajano kavo treba zavrniti. Hudobneži lažejo, da se po Kneippovi smrti ne fabrikuje več pristna sladna kava, nego da je stopil na njeno mesto neki drugi fabrikat. Naj se ne pusti nihče varati s temi lažmi, kajti Kathreinerjeva tvrdka si je pridobila za vse čase pravico, da postavlja ranjcega gospoda prelata Kneippa ime in sliko kot znamko na jedino pristno sladno kavo, katero bo v isti zvrstnosti izdeljevala tudi poslej.

➔ Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 18. septembra 1897.

## Tržne cene v Ljubljani

1. septembra 1897.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl. . . . .	11 50	Špeh povojen, kgr. . . . .	74
Rež, „ . . . . .	7 20	Surovo maslo, „ . . . . .	84
Ječmen, „ . . . . .	6 —	Jajce, jedno . . . . .	03
Oves, „ . . . . .	6 —	Mleko, liter . . . . .	10
Ājda, „ . . . . .	8 —	Goveje meso, kgr. . . . .	64
Proso, „ . . . . .	7 —	Telečje „ „ . . . . .	58
Koruza, „ . . . . .	5 80	Svinjsko „ „ . . . . .	66
Krompir, „ . . . . .	2 50	Koštrunovo „ „ . . . . .	38
Leča, „ . . . . .	12 —	Pišanec . . . . .	45
Grab, „ . . . . .	11 —	Golob . . . . .	18
Fižol, „ . . . . .	8 —	Seno, 100 kilo . . . . .	1 78
Maslo, „ kgr. . . . .	94	Slama, „ „ . . . . .	1 60
Mast, „ . . . . .	74	Drva trda, 4 □ metr. . . . .	6 50
Špeh svež . . . . .	70	„ mehka, 4 „ . . . . .	4 50

## Loterijske srečke.

Dunaj, dné 21. avgusta:	75, 13, 43, 55, 88.
Trst, dné 28. avgusta:	26, 23, 12, 44, 30.
Gradec, dné 21. avgusta:	50, 63, 75, 16, 62.
Praga, dné 1. septembra:	89, 46, 80, 35, 49.

## ➔ Vizitnice ➔

priporoča „Národna Tiskarna“.

Poučna knjizica za vsakega!

## Cerkvene pristojbine

(štolnina)

za Štajersko, Koroško in Kranjsko.

Cena 8 kr., s poštnino 10 kr.

Spisal, založil in prodaja Rok Drofenik v Celji

## Posestvo na prodaj.

V Potoški vasi pri Zagorji ob Savi proda se posestvo, obstoječe iz hiše, mlina na dva kamna, 3 johov vrta, travnika in njive, prostovoljno za ceno 1800 gld.

Kupci naj se oglasio pri posestniku **Antonu Klančičarju** v Potoški vasi.

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch  
tovarna dežnikov  
Ljubljana, Mestni trg 15.

Najnižje cene

Lekarna „pri Mariji Pomagaj“ v Ljubljani.

➔ Novo urejena ➔

## lekarna „pri Mariji Pomagaj“

M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1

po eg mesarskega mosta v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

izvrstni redilni prah za živino

konje, govedo in prašiče

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušenih, izborno delujočih domačih zdravil, katera se po časnikih in cenikih priporočajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. — Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.



Vožnje karte  
in tovorni listi

v

## Ameriko.

Kralj. belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v  
Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijonovana od visoke c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje radovoljno

koncesijonovana potovalna pisarna

E. Schmarda

v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 4, (pritličje na levo).

V vsakem poštno-oddajnem okraji, v vsakej fari in po potrebi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot

## zaupni mož in posredovalec

z dobrim in trajnim postranskim zaslužkom od nekoga, mnogo let obstoječega avstrijskega podjetja prve vrste. Pismene ponudbe pod „V. u. G.“, Gradec, poste restante.

Kdo pije

## Kathreiner

Kneippovo sladno kavo?

**Vsak**

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.